

colecția monografii

DR. ANDREI BOGDAN MURGU

**PROTECȚIA ALTERNATIVĂ A COPILULUI
PRIN TUTELĂ ÎN REGLEMENTAREA
ACTUALULUI COD CIVIL ROMÂN**

Dr. ANDREI BOGDAN MURGU

**PROTECȚIA ALTERNATIVĂ
A COPILULUI PRIN TUTELĂ
ÎN REGLEMENTAREA
ACTUALULUI COD CIVIL ROMÂN**

Universul Juridic

București

- 2025 -

Noțiuni introductive despre tutela minorului

Secțiunea 1.1. Precizări prealabile

1. În dreptul internațional public, dreptul copilului la protecție alternativă este recunoscut din anul 1989, prin art. 20 din CDC¹. Legiuitorul român a reglementat expres acest drept după aproximativ cincisprezece ani, conform art. 39 din Legea nr. 272/2004 (devenit art. 44 după republicarea acestei legi în anul 2014). Dreptul la protecție alternativă este recunoscut oricărui copil lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi ori care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora². Protecția alternativă circumscrie posibilitatea copilului de a beneficia de tutelă, de una dintre măsurile de protecție specială sau de adopție. Între formele protecției alternative, întâietatea este atribuită tutelei. Dreptul la protecție alternativă, deși este unul important, este subsidiar³ dreptului copilului de a trăi lângă părinți și de a fi ocrotit de aceștia⁴, în cadrul autorității părintești.

2. În spațiul românesc, cu toate că nu au fost numite, ca atare, forme ale protecției alternative, înfierea/adopția și tutela au fost reglementate cu mult timp în urmă. Spre exemplu, Codul Calimach⁵ și Codul Caragea⁶, importante „vechi legiuri române”⁷, au reglementat înfierea și epitropia (precursoarea

¹ Adoptată de AG a ONU în data de 20 noiembrie 1989. România a ratificat CDC cu Legea nr. 18/1990 (publicată în M. Of. nr. 109 din data de 28 septembrie 1990 și republicată în nr. 314 din data de 13 iunie 2001).

² C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, ed. a 4-a, revizuită și adăugită de I.-Al. Toader, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 493.

³ În doctrina franceză, subsidiaritatea tutelei față de ocrotirea părintească este afirmată fără rezerve (I. Corpart, *Protection des mineurs. Droit civil*, éd., Éd. Dalloz, Paris, 2020, p. 78).

⁴ Art. 7 par. 1 din CDC; art. 9 alin. (2) din Legea nr. 272/2004.

⁵ Pentru dezvoltări privind elaborarea și adoptarea Codului Calimach, A. Rădulescu (coord.), Al. Costin ș.a., *Codul Calimach, Ediție Critică*, Ed. Academiei Republicii Populare România, București, 1958, p. 3 și urm.

⁶ Pentru dezvoltări privind elaborarea și adoptarea Codului Caragea, Dem.D. Stoenescu, *Vechile legiuri românești. Legiuirea Caragea (după ediția de la 1818)*, Tipografia Fane Constantinescu, Craiova, 1905, p. 3 și urm.

⁷ Sunt considerate vechile noastre legiuri: Pravila lui Matei Basarab sau Îndreptarea legii (1652), Pravila lui Vasile Lupu (1746), Pravilniceasca condică (1775), Manualul lui Donici (1814), Codul Calimach (1817) și Codul Caragea (1818) [M.D. Bob, *Studiu introductiv la lucrarea*

tutelei)¹, respectiv adopția și tutela². Codul civil din anul 1864³ și apoi Codul familiei (Legea nr. 4/1953)⁴ au reglementat aceste forme de protecție alternativă⁵. Plasamentul și plasamentul în regim de urgență, ca modalități de protecție specială a copilului, au fost prevăzute de O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate⁶. Anterior, Legea nr. 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori⁷ a reglementat plasamentul la o familie și încredințarea minorului unei familii sau persoane. În prezent, tutela minorului este reglementată de art. 110-163 C. civ. Anumite particularități cu privire la tutelă, tutore sau minorul beneficiar al tutelei sunt reglementate în alte materii ale Codului civil sau în anumite legi speciale.

Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine, Tomul I, *Titlu preliminar. Persoanele și familia (I)*, cit. supra, p. vii].

¹ Art. 235-254 din Cap. 3 (Pentru driturile dintre părinți și fii) din Partea Întâi (Despre driturile persoanelor) a Codului Calimach au reglementat înfierea, iar art. 255-377 epitropia și curatoria.

² Cap. V din Partea a Patra a Codului Caragea a reglementat adopția (Pentru iofhesie sau facere de fii de suflet). Epitropia (precursoarea tutelei) a fost prevăzută de Cap. XXI.

³ Codul civil anterior a fost decretat în data de 26 noiembrie 1864, promulgat în 4 decembrie 1864 și pus în lucrare începând cu data de 1 decembrie 1865 [pentru dezvoltări: D. Alexandresco, *op. cit.*, p. 22 și urm.; P. Cosmovici, *Scurt istoric al dreptului civil român*, în *Tratat de Drept civil*, Vol. I, de St. Cărpenu (coordonator general), P. Cosmovici (coord.), Gh. Beleiu, ș.a., Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1989, p. 32]. După o existență de aproximativ un secol și jumătate, Codul civil din anul 1864 a fost abrogat parțial începând cu data de 1 octombrie 2011 [conform art. 230 lit. a) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 278/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011)]. Art. 1.169-1.174 și art. 1.176-1.206 au fost abrogate începând cu data de 15 februarie 2012, când a intrat în vigoare Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (publicată în M. Of. nr. 485 din data de 15 iulie 2010 și republicată în nr. 545 din data de 3 august 2012, precum și în nr. 247 din data de 10 aprilie 2015).

⁴ Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei a fost publicată în B. Of. nr. 1 din data de 4 ianuarie 1954, republicată în nr. 13 din data de 18 aprilie 1956 și abrogată expres și total începând cu data de 1 octombrie 2011 [conform art. 230 lit. m) din Legea nr. 71/2011].

⁵ Art. 309-324, respectiv art. 343-420 C. civ. din anul 1864 [abrogate expres începând cu data intrării în vigoare a Codului familiei, conform art. 49 din Decretul 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice (B. Of. nr. 32 din data de 31 ianuarie 1954)]; art. 66-85, respectiv art. 113-141 C. fam. [art. 66-85 au fost abrogate expres de art. 27 alin. (1) din O.U.G. nr. 27/1997 privind regimul juridic al adopției (M. Of. nr. 118 din data de 10 ianuarie 1997). Art. 113-141 C. fam. au rămas în vigoare până în data de 1 octombrie 2011].

⁶ Publicată în M. Of. nr. 276 din data de 12 iunie 1997 și abrogată expres de art. 149 lit. b) din Legea nr. 272/2004 (cu excepția art. 20).

⁷ Publicată în B. Of. nr. 28 din data de 28 martie 1970 și abrogată complet de art. 42 din O.U.G. nr. 26/1997.